

**เทคนิคการเขียน
รายงานการวิจัยที่มีคุณภาพ**

พีชิต ฤทธิงรุณ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิ์จรรย์

วุฒิการศึกษา

กศ.บ. (คณิตศาสตร์) กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา)

กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสบการณ์การทำงาน

- อาจารย์ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- ศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- อาจารย์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- กรรมการสภาวิชาการและกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ผลงานทางวิชาการ

- บทความทางวิชาการและผลงานวิจัยมากกว่า 40 เรื่อง

ผลงานหนังสือ ตำรา

- การวิจัยในชั้นเรียน: ครูทุกคนทำได้ไม่ยาก
- เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์
- หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา
- การประเมินโครงการ
- เทคนิคการวิจัยในชั้นเรียน
- เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- เทคนิคการประเมินหลักสูตร

รางวัล เกียรติยศที่ได้รับ

- โล่รางวัลผู้มีความประพฤติดีของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย (2514, 2518)
- ทู่นักศึกษาคู “ทู่นายประหยัด สมานมิตร” (อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย) (รับทู่นปี 2515-2518)
- โล่รางวัลเชิดชูเกียรติศิษย์เก่าดีเด่น สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2552)
- เกียรติบัตรและเข็มเชิดชูเกียรติ ข้าราชการพลเรือนดีเด่น (2553)
- เกียรติคุณบัตรและเข็มเสมาคุณูปการ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ (2561)

เทคนิคการเขียน รายงานการวิจัยที่มีคุณภาพ

พิชิต ฤทธิ์จรูญ

เทคนิคการเขียนรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพ

ISBN 978-616-598-022-7

สงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย

พิมพ์ครั้งที่ 1 มกราคม 2566

จัดทำโดย รศ.ดร.พิชิต ฤทธิจิรญ

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทร. 0-2218-9872

โทรสาร 0-2254-9495

Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร. 0-2255-4433

<http://www.chulabook.com>

Facebook page: Chulabook

ร้านค้าติดต่อ แผนกขายส่ง สาขาหัวหมาก

โทร. 0-2374-1375-6

โทรสาร 0-2374-1374

ราคา 265 บาท

พิมพ์ที่ เพชรเกษมการพิมพ์ 18/49 ถนนทรงพล

ตำบลลำพญา อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม 73000

โทร. 034-259111

โทรสาร 034-253465

คำนำ

รายงานการวิจัยเป็นเอกสารผลงานทางวิชาการ ที่นักวิจัยได้เรียบเรียงขึ้น หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเสร็จแล้ว เพื่อนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยให้ผู้สนใจได้ทราบเหตุผล ที่มาของปัญหาวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย นักวิจัยจึงต้องเขียนรายงานการวิจัยให้มีคุณภาพ เพื่อให้ผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง

จากประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้ทำวิจัย ประเมินคุณภาพ และคัดเลือกผลงานวิจัยทั้งโครงการวิจัย รายงานการวิจัย และบทความวิจัยให้กับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงได้ประมวลความคิดและประสบการณ์ เรียบเรียงและจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือ “เทคนิคการเขียนรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพ” โดยได้ให้แนวคิด หลักการและแนวปฏิบัติ พร้อมทั้งกรณีตัวอย่างในการเขียนรายงานการวิจัยที่เพียงพอต่อการเขียนรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพได้

ผู้เขียนคาดหวังว่า ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และนักศึกษาที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ จะมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการเขียนรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ในการเขียนรายงานการวิจัยให้มีคุณภาพได้

พิชิต ฤทธิ์จรรณู

มกราคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1	
แก่นของการวิจัยการศึกษา	1
ความหมายของการวิจัยการศึกษา	1
แก่นของกระบวนการวิจัยการศึกษา	3
สรุป	23
บทที่ 2	
การบริหารจัดการงานวิจัยให้สัมฤทธิ์ผล	25
ความหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการงานวิจัย	26
ความสำคัญของการบริหารจัดการงานวิจัย	27
หลักการสำคัญในการบริหารจัดการงานวิจัย	28
กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย	30
เทคนิคการบริหารจัดการงานวิจัย	36
การประยุกต์ใช้สารสนเทศผลงานวิจัย	42
สรุป	44
บทที่ 3	
แนวคิดสำคัญของการเขียนรายงานการวิจัย	45
ความหมายและวัตถุประสงค์ของการเขียนรายงานการวิจัย	46
ความสำคัญและลักษณะสำคัญของรายงานการวิจัย	47
ประเภทและส่วนประกอบของรายงานการวิจัย	49
หลักการเขียนรายงานการวิจัย	54
ขั้นตอนการเขียนรายงานการวิจัย	57
ข้อพิจารณาในการเขียนรายงานการวิจัย	59
สรุป	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การเขียนส่วนนำ	63
แนวทางการเขียนส่วนนำ	63
ตัวอย่างการเขียนบทคัดย่อ	65
ตัวอย่างการเขียนคำนำ	69
ตัวอย่างการเขียนสารบัญ สารบัญตารางและสารบัญภาพ	71
สรุป	75
บทที่ 5 การเขียนบทนำ	77
การเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	77
การเขียนวัตถุประสงค์ของการวิจัย	86
การเขียนสมมติฐานการวิจัย	89
การเขียนขอบเขตของการวิจัย	90
การเขียนนิยามศัพท์เฉพาะ	93
การเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	99
สรุป	101
บทที่ 6 การศึกษาและนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	103
ความหมายของการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	103
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	104
ความสำคัญของการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	105
ขั้นตอนการศึกษาและการนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	107
แนวทางการศึกษาและการนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	109

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย	112
การนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย	114
สรุป	125
บทที่ 7 การเขียนวิธีดำเนินการวิจัย	127
ส่วนประกอบของการเขียนวิธีดำเนินการวิจัย	127
แนวทางการเขียนวิธีดำเนินการวิจัย	132
กรณีตัวอย่างการเขียนวิธีดำเนินการวิจัย	136
สรุป	144
บทที่ 8 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	145
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	145
หลักการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	145
รูปแบบการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	147
การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล	156
การนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	162
สรุป	165
บทที่ 9 การเขียนสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	167
สรุปวิธีดำเนินการวิจัย	167
สรุปผลการวิจัย	168
อภิปรายผลการวิจัย	170
หลักการและแนวทางในการอภิปรายผลการวิจัย	171

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กรณีตัวอย่างการอภิปรายผลการวิจัย	177
การเขียนข้อเสนอแนะ	186
ตัวอย่างการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	190
สรุป	194
บทที่ 10 การเขียนอ้างอิงและภาคผนวก	197
ความสำคัญของการเขียนอ้างอิง	197
วิธีการเขียนอ้างอิง	199
แนวทางการเขียนอ้างอิงตามรูปแบบ APA	201
การเขียนรายการอ้างอิง บรรณานุกรมตามแบบ APA	206
ข้อควรคำนึงในการเขียนอ้างอิง	213
การเขียนภาคผนวก	214
สรุป	215
บทที่ 11 การเขียนบทความวิจัย	217
ความหมายของบทความวิจัย	218
วัตถุประสงค์ของการเขียนบทความวิจัย	218
ความสำคัญของการเขียนบทความวิจัย	219
ลักษณะสำคัญของบทความวิจัย	220
ส่วนประกอบของบทความวิจัย	222
ขั้นตอนของการเขียนบทความวิจัย	224
หลักการเขียนบทความวิจัยที่มีคุณภาพ	228

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวปฏิบัติในการเขียนบทความวิจัย	230
การเรียนรู้และพัฒนาตนเองในการเขียนบทความวิจัย	232
สรุป	234
บทที่ 12 มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเขียนงานวิจัย	235
มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเขียนส่วนนำ	236
มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเขียนส่วนเนื้อหา	237
มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนในการเขียนส่วนอ้างอิง	254
ความคลาดเคลื่อนในการเขียนงานวิจัยที่ขาดคุณภาพ	257
สรุป	260
บรรณานุกรม	261
ดัชนีเนื้อหา	271
ภาคผนวก	275

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	กรณีตัวอย่างการกำหนดคำถามวิจัยตามสถานการณ์ทางการศึกษา
13	
ตารางที่ 7.1	การออกแบบการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
135	
ตารางที่ 8.1	ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี แบบกลุ่มย่อย จำนวน 3 คน
150	
ตารางที่ 8.2	ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กลุ่มเล็กจำนวน 10 คน
150	
ตารางที่ 8.3	ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี แบบภาคสนาม จำนวน 25 คน
151	
ตารางที่ 8.4	ความต้องการของครูต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤติ
152	
ตารางที่ 8.5	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนคุณธรรมจริยธรรมก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมด้านความมีวินัย
158	

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 8.6	ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตรเกี่ยวกับการ บริหารหลักสูตร (N=8)	159
--------------	--	-----

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1	แก่นของกระบวนการวิจัยการศึกษา 4
ภาพที่ 1.2	ความสัมพันธ์ระหว่างคำถามวิจัย ผลการวิจัยและการนำ ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 12
ภาพที่ 2.1	กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย 31
ภาพที่ 2.2	การบริหารจัดการใช้ผลประโยชน์จากงานวิจัย 42
ภาพที่ 3.1	ประเภทของรายงานการวิจัย 53
ภาพที่ 5.1	รูปแบบการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วิจัย 78
ภาพที่ 6.1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความ พึงพอใจ ในการทำงานของครู โรงเรียน..... 117
ภาพที่ 6.2	กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับ ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 119
ภาพที่ 6.3	กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัด กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับ นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี 121
ภาพที่ 6.4	กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการ จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นโรคไม่ ติดต่อเรื้อรังเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและ พฤติกรรมสุขภาพ 124
ภาพที่ 9.1	การอภิปรายผลการวิจัย โดยการขยายความในมิติต่าง ๆ 173

บทที่ 1

แก่นของการวิจัยการศึกษา

การวิจัยได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาองค์ความรู้ นวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง พัฒนางาน พัฒนาองค์กร สังคม ประเทศและโลก การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในโลกนี้ส่วนใหญ่มาจากรากฐานของผลการวิจัย การวิจัยจึงมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อศาสตร์หรือสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่ทำให้มีความก้าวหน้าและมีความเข้มแข็งมากขึ้น สถาบัน องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญและความสนใจต่อการทำวิจัยและใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย โดยเฉพาะสถาบัน และหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความสนใจทำการวิจัยและใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยการศึกษามากขึ้น เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำวิจัยและส่งเสริมการทำวิจัยการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษา จึงควรจะได้เรียนรู้ และมีความเข้าใจในแก่นของการวิจัยการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการวิจัยการศึกษา จะช่วยเป็นฐานความคิดสำคัญในการดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง และได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและใช้ประโยชน์ได้จริง

ความหมายของการวิจัยการศึกษา

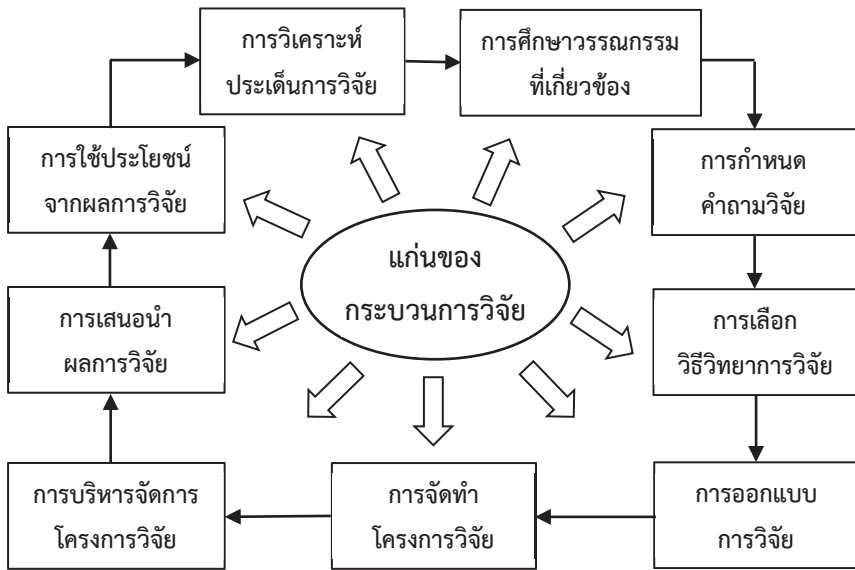
ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, น. 1072) ได้ให้ความหมายของการวิจัยว่า หมายถึง “การสะสม การรวบรวม การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชา” หากพิจารณาจากคำภาษาไทย คำว่า “การวิจัย”

คำเดิมมาจากภาษาบาลีว่า “วิจโย” ซึ่งหมายถึง ปัญญา ความหมายของการวิจัย มี 4 ระดับ คือ (1) การค้นหาความจริง (2) การค้นหาสิ่งที่ดี สิ่งที่ต้องการ สิ่งที่เป็นประโยชน์ (3) การค้นหาทางที่จะทำให้ดีหรือหาวิธีการที่จะทำให้ดี และ (4) การหาวิธีที่จะทำให้สำเร็จ โดยนัยของความหมายดังกล่าวนี้ การวิจัย คือ การเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา เป็นกระบวนการทางปัญญาเพื่อให้เกิดปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2542, น. 5, 27) ในทัศนะของ Kerlinger & Lee (2000, p. 14) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยหมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีวิจารณ์ญาณเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ โดยใช้วิธีการเชิงระบบ (systematic) มีการควบคุม (control) และเป็นเชิงประจักษ์ (empirical) ซึ่งคำว่า เชิงระบบและมีการควบคุม หมายถึง การมีขั้นตอนเป็นระเบียบแบบแผน สามารถตรวจสอบได้ ส่วนคำว่า เชิงประจักษ์ หมายถึง ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถพิสูจน์ได้โดยใช้วิธีการอื่น ๆ จึงจะได้ผลเช่นเดิม การวิจัยจึงเป็นการแสวงหาความรู้ความจริง การประดิษฐ์คิดค้น การพัฒนานวัตกรรมด้วยวิธีการที่มีระเบียบแบบแผน มีระบบ และมีความเชื่อถือได้ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่เป็นคำตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543, 47; 2561, น. 5) จากความหมายของการวิจัยดังกล่าว ชี้ให้เห็นโน้ตทัศน์ที่สำคัญเกี่ยวกับการวิจัย 3 ประการ คือ (1) การวิจัยเป็นกระบวนการหรือใช้วิธีการที่เป็นระบบ มีแบบแผนที่เชื่อถือได้ (2) ใช้กระบวนการหรือวิธีการที่เชื่อถือได้นั้นไปค้นหาความรู้ ความจริง คำตอบ หรือองค์ความรู้ใหม่ (3) ผลการวิจัยที่ได้ คือ ความรู้ ความจริง คำตอบ หรือองค์ความรู้ใหม่นั้นจึงจะเชื่อถือได้ จึงสรุปความหมายของการวิจัยได้ว่า เป็นกระบวนการสืบค้นหาความรู้ ความจริง คำตอบหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยวิธีการที่เป็นระบบ แบบแผนที่เชื่อถือได้ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบ ความรู้ ความจริง คำตอบ หรือองค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อถือได้ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2555, น. 93)

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การวิจัยการศึกษาเป็นการศึกษาค้นหาความรู้ ความจริง แนวคิด วิธีการ และนวัตกรรมการศึกษา เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาหรือมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

แก่นของกระบวนการวิจัยการศึกษา

ในการวิจัยมีกระบวนการสำคัญที่นักวิจัยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจให้แม่นยำ เพื่อนำไปใช้เป็นหลักในการทำวิจัยให้เกิดผลประโยชน์อย่างคุ้มค่า “**แก่นของกระบวนการวิจัยการศึกษา**” ที่เป็นหัวใจของการวิจัยการศึกษาประกอบด้วย การวิเคราะห์ประเด็นการวิจัยจากสถานการณ์ทางการศึกษา (research issues) การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย (related literature review) การกำหนดคำถามวิจัย (research question) การเลือกวิธีวิทยาการวิจัย (research methodology) การออกแบบการวิจัย (research design) การจัดทำโครงการวิจัย (research project) การบริหารจัดการโครงการวิจัย (research project management) การนำเสนอผลการวิจัย (presenting research results) และการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย (research utilization) ซึ่งสรุปได้ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แก่นของกระบวนการวิจัยการศึกษา

ที่มา: ปรับจาก พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2560, น. 49

จากแก่นของกระบวนการวิจัยดังกล่าว แต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญที่นักวิจัยจะใช้เป็นหลักและแนวปฏิบัติในการทำวิจัยและบริหารจัดการงานวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประเด็นการวิจัยจากสถานการณ์ทางการศึกษา

จุดเริ่มต้นของการวิจัยที่ดี นักวิจัยควรสำรวจ วิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาว่ามีเรื่องเด่น ประเด็นร้อน (hot hit issues) อะไรบ้างที่เป็นปัญหา และเป็นเรื่องสำคัญที่ได้รับความสนใจและนักวิจัยเห็นว่าควรสนใจศึกษาวิจัยแล้วกำหนดเป็นประเด็นปัญหาวิจัย (research problem) แนวทางการสำรวจ วิเคราะห์จากสถานการณ์ทางการศึกษาหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 พิจารณาจากสถานการณ์/ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้เกิดประเด็นการวิจัยเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง วิธีการแก้ปัญหา หรือหาแนวทางการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังกรณีที่เกิดปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ตั้งแต่ปลายปี 2562 ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบายการจัดการเรียนการสอนช่วงโควิด-19 โดยการวางแผนแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ในทุกระดับชั้นและทุกประเภท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรจะได้มีการศึกษาวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้ดำเนินงานโครงการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด – 19 (เก็จนก เอื้อวงศ์ และคณะ, 2564, น. 3) และมีการวิจัยอีกหลายเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าว เช่น การศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19 : สภาพ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ (อิทธิพัทธ์ สุทนต์พรกุล และคณะ, 2564) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการทำวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อการจัดทำนโยบายการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่ต่าง ๆ ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการเรียนรู้วิถีใหม่ในสถานการณ์โควิด-19 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1, 2565) เป็นต้น

1.2 พิจารณาจากนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ อาทิเช่น (1) นโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนานตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (2) การพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความ

เป็นครู สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน (3) การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย และทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 (4) การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (NDLP) และการส่งเสริมการฝึกทักษะดิจิทัลในชีวิตประจำวัน (5) การพลิกโฉมระบบการศึกษาไทยด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล นักวิจัยจึงต้องวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร มีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ มีความสำคัญเพียงพอที่จะดำเนินการวิจัยในประเด็นใดได้บ้าง เพื่อจะได้กำหนดเป็นประเด็นการศึกษาวิจัยต่อไป

1.3 พิจารณาจากโครงการทางการศึกษาที่สำคัญของหน่วยงานทางการศึกษา ดังกรณีตัวอย่าง โครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น (1) โครงการพัฒนาระบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (National e-Library) ตามนโยบายของรัฐบาล (2) โครงการปลูกจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม (3) โครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (4) โครงการโรงเรียนประชารัฐ (5) โครงการการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา (STEM Education) (6) โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยประเทศไทย เป็นต้น นักวิจัยจึงต้องวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการสำคัญทางการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร มีประเด็นอะไรที่น่าสนใจ เพื่อกำหนดเป็นประเด็นการศึกษาวิจัยต่อไป

1.4 พิจารณาจากประเด็นปัญหาทางการศึกษาที่สำคัญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ มุ่งแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษา การเรียนการสอน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ขณะเดียวกันก็เป็นไปตามแนวโน้มทิศทางการศึกษาของโลกด้วย ดังกรณีตัวอย่าง

นโยบายและโครงการที่สำคัญ อาทิเช่น (1) โครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มุ่งแก้ปัญหาเด็กเรียนในห้องเรียนมากเกินไป มีการบ้านมาก นักเรียนเครียดไม่มีความสุข การเรียนการสอนไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ โดยการออกแบบจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างหลากหลายตามรายการและบริบทของโรงเรียน (2) โครงการ “English Boot Camp” มุ่งยกระดับภาษาอังกฤษ โดยการพัฒนาครูแกนนำด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อแก้ปัญหาครูสอนภาษาอังกฤษไม่เพียงพอ ครูขาดทักษะและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ ในขณะที่ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและจำเป็นในโลกยุคปัจจุบัน โดยใช้รูปแบบจัดค่ายภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น (3) โครงการ “พลิกโฉมโรงเรียนทำให้นักเรียน ป.1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี” เพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้นักเรียนบางส่วนที่ยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และส่งเสริมนโยบายรัฐบาลที่กำหนดให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง เป็นต้น จากศึกษาวิเคราะห์โครงการทางการศึกษาต่างๆ จะสะท้อนถึงปัญหาทางการศึกษาที่จำเป็นต้องหาทางแก้ไขหรือการพัฒนากลุ่มเป้าหมายในแต่ละโครงการ จะทำให้นักวิจัยได้ประเด็นการศึกษาวิจัยต่อไปได้

1.5 พิจารณาจากผลงานวิจัยการศึกษาหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ได้มีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งผลงานวิจัยของสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาโดยตรง หรือเป็นผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เป็นวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ผลงานวิจัยเหล่านี้จะมีข้อเสนอแนะที่เป็นประเด็นควรศึกษาวิจัยต่อไป ทำให้นักวิจัยมองเห็นสถานการณ์ทางการศึกษาที่ควรพิจารณา กำหนดเป็นประเด็นปัญหาวิจัยต่อไปได้

1.6 พิจารณาจากผลการประชุมสัมมนาวิชาการทางการศึกษา ในแต่ละปีการศึกษา สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา มักจะจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร

สถานศึกษา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เข้าร่วมประชุมเสนอผลงานวิจัย และร่วมเรียนรู้ตามประเด็นร่วมสมัย นักวิจัยจะมองเห็นสถานการณ์ทางการศึกษาในภาพรวมและสามารถพิจารณากำหนดเป็นประเด็นปัญหาวิจัยต่อไปได้

การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาดังกล่าว จะช่วยให้นักวิจัยได้ประมวลภาพรวมของสถานการณ์ทางการศึกษาที่เป็น “เรื่องเด่นประเด็นร้อน” ที่ควรให้ความสนใจ และมีความสำคัญที่จะคัดกรองเลือกมาเป็นประเด็นปัญหาวิจัยและกำหนดเป็นคำถามวิจัย เพื่อศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ ความรู้ความจริง วิธีการแก้ไขหรือค้นหาวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้เปรียบเสมือนนักวิจัยเป็นนักบินเลือก “ลานบิน” ที่จะลงจอดให้ชัดเจน เป็นการปักธงที่จะศึกษาเรื่องให้โดดเด่น มีความสำคัญ เป็นประโยชน์ และนักวิจัยสามารถที่จะดำเนินการวิจัยให้แล้วเสร็จได้ตามกำหนดเวลา

2. การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เป็นการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยที่นักวิจัยสนใจ ทำให้นักวิจัยได้ “ต้นทุนทางความคิด” ในการกำหนดประเด็นการวิจัยและแนวทางการวิจัย ทำให้นักวิจัยมองเห็นแนวทางและแนวโน้มในการเลือกประเด็นการวิจัยที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัย การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้นักวิจัยมีความรอบรู้เป็นอย่างดีในเรื่องที่จะทำการวิจัย มีความรู้สารสนเทศผลงานวิจัยในอดีตอย่างสมบูรณ์ในเรื่องที่จะวิจัยใหม่และมีความพร้อมที่จะดำเนินการวิจัยได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2561, น. 11) และมีความสำคัญ ดังนี้ (1) เป็นเครื่องมือเชื่อมโยงความรู้ทางวิชาการระหว่างความรู้/ผลงานวิจัยในอดีตกับความรู้ใหม่ที่จะได้จากงานวิจัย (2) เป็นเครื่องมือแสวงหาองค์ความรู้เพื่อสร้างกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (theoretical framework) หรือกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย (research framework) เพื่อกำหนดสมมติฐานการวิจัย อันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัยต่อไป (3) เป็นบทสรุปสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งหมดในเรื่องนั้น ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักวิจัยรุ่นหลัง เพราะไม่

ต้องเสียเวลาสืบค้น จัดหา และศึกษางานวิจัยในอดีตทั้งหมด (4) เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความมั่นใจให้นักวิจัยว่า นักวิจัยมีความรอบรู้อย่างดีในเรื่องที่จะทำวิจัย (5) เป็นเครื่องมือบ่งชี้คุณภาพงานวิจัย และ (6) เป็นการลงทุนทางวิชาการซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการผลิตผลงานวิชาการในอนาคตของนักวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2561, น. 7-8)

3. การกำหนดคำถามวิจัย เมื่อนักวิจัยวิเคราะห์หลักเกณฑ์การเลือกประเด็นการวิจัยจากเรื่องเด่นประเด็นร้อนกำหนดเป็นประเด็นปัญหาวิจัยแล้ว นักวิจัยต้องกำหนดคำถามวิจัย ซึ่งเป็นประเด็นข้อสงสัย หรือข้อเท็จจริงที่ผู้วิจัยอยากรู้และต้องการค้นหาคำตอบโดยใช้วิธีการหรือกระบวนการวิจัย (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2560, น. 6) คำถามวิจัยเป็นข้อคำถามที่นักวิจัยกำหนดขึ้นเพื่อค้นหาคำตอบ คำถามวิจัยที่ดีต้องมีความชัดเจน มีการระบุถึงตัวแปรที่ต้องการศึกษา และสามารถนำมาทดสอบหาคำตอบได้ ควรประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) ระบุลักษณะหรือความสัมพันธ์หรือผลของตัวแปรที่สนใจศึกษา (2) มีตัวแปรตั้งแต่ 1 ตัวแปรขึ้นไป (3) ประชากรหรือตัวอย่างที่ใช้ศึกษา (4) สถานที่หรือขอบเขตในการทำวิจัย การตั้งคำถามวิจัยควรคำนึงถึงหลักการ FINER กล่าวคือ หลักของความเป็นไปได้ในการทำวิจัย (feasible) หลักของความสนใจและแรงจูงใจของนักวิจัย (interesting) หลักของความใหม่ของความรู้ที่ได้ (novel) หลักของความเหมาะสมของการทำวิจัยในด้านจริยธรรม (ethical) และหลักของความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยต่อ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและวงวิชาการ (relevant) (ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนุกิจ, 2555, น. 239)

คำถามวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะเป็นประเด็นหลักที่นักวิจัยต้องค้นหาคำตอบ นักวิจัยจึงต้องกำหนดคำถามวิจัยให้ครอบคลุมชัดเจนและแน่นอนก่อน หลักการในการกำหนดคำถามวิจัยที่ดีคือ (1) ต้องมีความชัดเจน (2) ต้องบ่งชี้ถึงประเด็นสำคัญที่ต้องการค้นหาคำตอบที่มีความสัมพันธ์กับการทำวิจัย (3) ควรแสดงถึงตัวแปรหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษา และ (4) ในแต่ละ

สถานการณ์ทางการศึกษา (research issues) สามารถกำหนดคำถามวิจัยได้หลายคำถามและหลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสำคัญของประเด็นที่จะศึกษาว่า มีประโยชน์มากน้อย เพียงใด และนักวิจัยมีความสนใจ หรือมีความต้องการที่จะศึกษาวิจัย การกำหนดคำถามวิจัย อาจกำหนดได้เป็น 3 ระดับ คือ คำถามวิจัยประเภทต้องการรู้อะไร (what) คำถามวิจัยประเภททำไม (why) ที่ต้องการรู้สาเหตุของปัญหาว่าเป็นเพราะสาเหตุใดบ้าง และคำถามวิจัยประเภทจะทำอย่างไร (how) เพื่อหาวิธีการใหม่ หรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

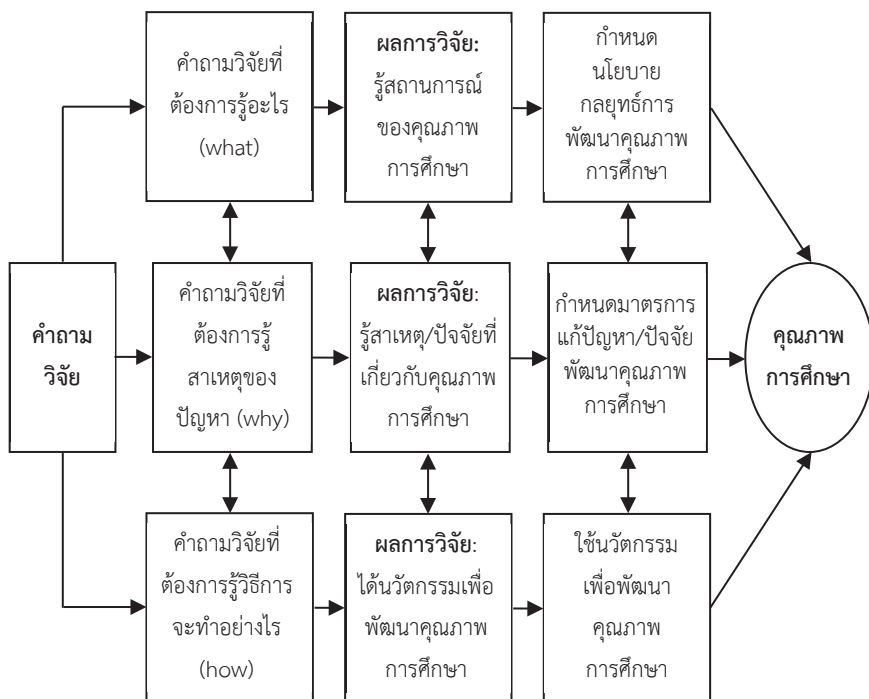
3.1 คำถามวิจัยประเภทต้องการรู้อะไร เป็นคำถามวิจัยที่มุ่งค้นหาคำตอบสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆ ทางการศึกษาในปัจจุบัน สภาพที่เกิดขึ้นอาจเป็นสภาพ ปัญหา และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามนโยบาย การบริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การดำเนินโครงการต่างๆ ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามการวิจัยประเภทนี้ จะทำให้ทราบข้อเท็จจริง หรือสภาพการที่เป็นจริงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย กำหนดกลยุทธ์ วางแผนในการบริหารการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

3.2 คำถามวิจัยประเภททำไม จึงต้องการรู้สาเหตุของปัญหา เป็นคำถามวิจัยที่มุ่งค้นหาคำตอบที่เป็นสาเหตุของปัญหาหรือศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆ อาจเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้คุณภาพการศึกษาไม่ได้มาตรฐาน ครูขาดคุณภาพ มีพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่ไม่ทันสมัย ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการรวมพลังขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผล ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้เรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามวิจัยประเภทนี้ จะทำให้ทราบสาเหตุที่ทำให้การจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ไม่มีคุณภาพ หรือทราบปัจจัยที่ส่งเสริมหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนด

มาตรการแก้ไข้ปัญหา ส่งเสริมพัฒนา กำหนดกลยุทธ์ ควบคุมหรือจัดหาปัจจัยให้เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาศึกษาให้มีคุณภาพ

3.3 คำถามวิจัยประเภทจะทำอย่างไร เป็นคำถามวิจัยที่มุ่งค้นหาวิธีการ นวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว อาจเป็นการศึกษาค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา การศึกษาค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามวิจัยประเภทนี้ จะทำให้ได้วิธีการดำเนินงานที่ดี นวัตกรรม การบริหารการศึกษา นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ หรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผลการวิจัยที่ได้จากคำถามวิจัยทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว อาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปได้ดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคำถามวิจัย ผลการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ที่มา: พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2560, น. 55.

จากสถานการณ์ทางการศึกษาที่เป็นเรื่องเด่น ประเด็นร้อนที่นักวิจัยสนใจ จะศึกษาวิจัย นักวิจัยสามารถตั้งคำถามวิจัยได้ตามประเภทของคำถามวิจัยดังกล่าว ได้ดังกรณีตัวอย่างในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 กรณีสื่ออย่างการกำหนดคำถามวิจัยตามสถานการณ์ทางการศึกษา

สถานการณ์ทางการศึกษา	คำถามวิจัยที่ต้องการรู้สภาพ	คำถามวิจัยที่ต้องการรู้สาเหตุ	คำถามวิจัยที่ต้องการรู้วิธีการ
1. ระบบการผลิตและพัฒนาครูยังขาดความเป็นระบบ ไม่ตอบสนองความต้องการของครูหรือสถานศึกษา ผลการพัฒนาครูยังไม่ส่งผลต่อการปรับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ครูยังขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู	1. การผลิตครูมีสภาพและปัญหาอย่างไร 2. การพัฒนาครูมีสภาพและปัญหาอย่างไร 3. ครูที่มีคุณภาพและจิตวิญญาณของความเป็นครูควรมีคุณลักษณะอย่างไร	1. เพราะสาเหตุใดการผลิตและพัฒนาครูจึงไม่มีคุณภาพ ขาดความเป็นระบบ ไม่ตอบสนองความต้องการของครูหรือสถานศึกษา 2. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ	1. ควรใช้รูปแบบการผลิตครูอย่างไรจึงจะทำให้ได้ครูที่มีคุณภาพ 2. ควรใช้รูปแบบหลักสูตรพัฒนาครูอย่างไร จึงจะทำให้ครูมีคุณภาพ 3. รูปแบบการผลิตครู/พัฒนาครูตามหลักคิดของ Work-based Education จะช่วยให้บัณฑิตครู (หรือครู) มีคุณภาพ หรือไม่อย่างไร
2. สถานศึกษากำลังเร่งดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	1. สถานศึกษามีการบริหาร/จัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในลักษณะอย่างไร 2. มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” หรือไม่ อย่างไร 3. มีอะไรที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (best practice) ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	1. เพราะสาเหตุใด การดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จึงประสบผลสำเร็จ หรือไม่ประสบผลสำเร็จ 2. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	1. ควรมีวิธีการ/รูปแบบการบริหารจัดการโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อย่างไร จึงจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2. ควรจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในรูปแบบอย่างไรจึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

สถานการณ์ทางการศึกษา	คำถามวิจัยที่ต้องการรู้สภาพ	คำถามวิจัยที่ต้องการรู้สาเหตุ	คำถามวิจัยที่ต้องการรู้วิธีการ
3. นักเรียนชั้น ป.1 อ่านไม่ออกและเขียนยังไม่ได้มีจำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายเร่งรัดให้นักเรียนชั้น ป.1 อ่านออกเขียนได้ภายใน 1 ปี	1. การอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้น ป.1 มีสภาพและปัญหาอย่างไร 2. นักเรียนชั้น ป.1 มีทักษะและเจตคติต่อการอ่านและการเขียนอย่างไร	1. เพราะสาเหตุใดนักเรียนชั้น ป.1 จึงอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้เป็นจำนวนมาก 2. มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้น ป.1	1. ครูควรจัดกิจกรรมอย่างไรนักเรียนชั้น ป.1 จึงจะอ่านออก เขียนได้ภายใน 1 ปี 2. ควรใช้สื่อวัตกรรมการแบบใดจึงจะทำให้ นักเรียนชั้น ป.1 อ่านออกเขียนได้ภายใน 1 ปี

4. การเลือกวิธีวิทยาการวิจัย วิธีวิทยาการวิจัยเป็นเครื่องมือของนักวิจัยที่จะนำมาใช้ในการศึกษาค้นหาคำตอบจากคำถามวิจัย และการศึกษาค้นหาวัตถกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา วิธีวิทยาการวิจัยจึงเป็นศาสตร์ว่าด้วยระเบียบวิธีวิจัย (research methods) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ความจริงและการประดิษฐ์นวัตกรรมในด้านต่าง ๆ ระเบียบวิธีวิจัยแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง เช่น ถ้าใช้การควบคุมตัวแปรเป็นการแบ่งประเภท สามารถจำแนกระเบียบวิธีวิจัยเป็นระเบียบวิธีทดลอง (experimental methods) ระเบียบวิธีไม่ทดลอง (non-experimental methods) ถ้าใช้ลักษณะข้อมูลและการออกแบบวิจัยเป็นเกณฑ์แบ่งประเภท สามารถจำแนกระเบียบวิธีวิจัยเป็นระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (quantitative methods) และระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (qualitative methods) และระเบียบวิธีเชิงผสม (mixed methods) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 458) นักวิจัยจะเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบใดนั้น ในเบื้องต้นขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทของคำถามวิจัย ถ้าเป็น

คำถามวิจัยที่ต้องการรู้อะไร (what) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษา หรือถ้าเป็นคำถามการวิจัยที่ต้องการรู้สาเหตุ (why) ของปัญหาหรือต้องทราบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาจเลือกใช้ระเบียบวิธีไม่ทดลอง เพราะการวิจัยลักษณะประเภทนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามปกติที่ไม่ได้มีการจัดกระทำหรือมีสิ่งทดลอง (treatment) เพื่อดูผลที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) แต่ถ้าเป็นคำถามวิจัยที่ต้องการทราบหรือตรวจสอบผลของวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาว่าจะทำอย่างไร (how) ซึ่งเป็นลักษณะของการวิจัยที่ต้องมีสิ่งทดลองหรือการจัดกระทำเพื่อไปดูผลที่เกิดขึ้นจากสิ่งทดลอง นักวิจัยต้องเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) วิธีการวิจัยและพัฒนา (research and development) หรือถ้าสิ่งทดลอง (treatment) เป็นการจัดโครงการหรือหลักสูตร ควรเลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงประเมิน (evaluative research) เป็นการวิจัยประเมินโครงการ หรือการวิจัยประเมินหลักสูตร

5. การออกแบบการวิจัย การออกแบบการวิจัยเป็นการกำหนดพิมพ์เขียวหรือแผน โครงสร้างกลยุทธ์ รูปแบบซึ่งแสดงแนวทางและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การกำหนดโครงสร้างตัวแปรแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิจัย และเลือกกลยุทธ์หรือวิธีการวิจัยที่เหมาะสมในการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องของปัญหาวิจัย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558, น. 426) การออกแบบการวิจัยเกี่ยวข้องกับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย การออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แบบการวิจัยที่ใช้ต้องเหมาะสม ทำให้ตอบโจทย์ปัญหาวิจัยได้ดี (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, น. 40) เป็นการวางแผนกระบวนการดำเนินงานวิจัยอย่างมีศาสตร์และศิลป์ (science and art) เพื่อให้ได้รับผลการศึกษาวิจัยที่สามารถตอบโจทย์หรือปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้และมีประสิทธิภาพ (ประหยัดเวลาและทรัพยากรการวิจัย) มากที่สุดเท่าที่นักวิจัยจะสามารถกระทำได้ในทางปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงธรรมชาติของโจทย์

การวิจัย ศักยภาพด้านการวิจัยของนักวิจัย ทฤษฎีการที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งปัจจัยที่อยู่และไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของนักวิจัยด้านอื่น ๆ อันเป็นเงื่อนไขเกี่ยวข้องกับ การศึกษาวิจัย (องอาจ นัยพัฒน์, 2554, น. 13) กล่าวโดยสรุป การออกแบบการวิจัย เป็นการกำหนดกรอบการวิจัยที่เกี่ยวกับโครงสร้าง รูปแบบการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย และแนวดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่เหมาะสมกับปัญหาวิจัยที่กำหนดไว้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561, น. 120)

การออกแบบการวิจัยประกอบด้วย การวางแผนว่า จะไปค้นหาคำตอบตามคำถามวิจัยจากใครหรือแหล่งข้อมูลใดจึงจะน่าเชื่อถือมากที่สุด วิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า *การออกแบบการสุ่มตัวอย่างหรือกำหนดแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ* (sampling design) ซึ่งเป็นการวางแผนการกำหนดประชากร วิธีการสุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมหรือกำหนดแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) หลังจากนั้นจึงวางแผนว่า จะไปค้นหาคำตอบในเรื่องอะไร ด้วยเครื่องมือวัดและวิธีการอย่างไร วิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า *การออกแบบการวัดตัวแปร* (measurement design) ซึ่งเป็นการวางแผนว่าจะศึกษาตัวแปรอะไรบ้าง จะวัดตัวแปรเหล่านั้นหรือเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือวัดชนิดใด จะสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดอย่างไร และจะใช้เครื่องมือวัดไปเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนักวิจัยจะต้องจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อสรุปให้ได้คำตอบตามคำถามวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งถือว่าเป็นข้อค้นพบหรือผลการวิจัยนั่นเอง วิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า *การออกแบบการวิเคราะห์ข้อมูล* (data analysis design) ซึ่งเป็นการวางแผนการวิเคราะห์ข้อมูลว่า จะวิเคราะห์อย่างไร และใช้สถิติชนิดใดวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้ออกแบบการวิจัยแล้วนักวิจัยก็จะได้แบบแผนการวิจัยและนำไปสู่การดำเนินการวิจัยต่อไป

6. การจัดทำโครงการวิจัย หลังจากนักวิจัยได้ออกแบบการวิจัยแล้วต้องจัดทำโครงการวิจัย ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย หรือเป็นเอกสารที่นักวิจัยจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางในการ

ดำเนินการวิจัยในลักษณะของโครงการหรือแผนปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการวิจัย (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561, น. 138-139) บางครั้งใช้คำว่า “ข้อเสนอการวิจัย (research proposal)” ซึ่งหมายถึง เอกสารที่เป็นคำอธิบายข้อสรุปแผนงานที่จะทำวิจัย ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ขอบเขตที่จะทำวิจัย คำถามวิจัยที่ต้องการจะหาคำตอบ ประโยชน์ของการวิจัย กระบวนการวิจัยเพื่อจะตอบคำถามวิจัย ตลอดจนเครื่องมือ งบประมาณ และระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555, น. 459) โครงการวิจัยจึงมีความสำคัญต่อนักวิจัย เพราะโครงการวิจัยถือว่าเป็นพิมพ์เขียวหรือกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ทำให้นักวิจัยได้จัดระบบความคิด มีกรอบแนวทางการทำวิจัยอย่างชัดเจน และเชื่อมั่นว่าจะสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ เพราะนักวิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์กำหนดปัญหาวิจัย ได้มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทำให้รู้แนวทางดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเรื่องเวลา งบประมาณ ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง การกำหนดแหล่งข้อมูล การใช้เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้โครงการวิจัยยังมีความสำคัญต่อบุคคลที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย เช่น กรณีที่นักวิจัยในหน่วยงานต่างๆ ต้องการทำวิจัยหรือขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยก็จะต้องใช้โครงการวิจัยนี้เป็นเอกสารหรือหลักฐานเสนอต่อคณะกรรมการหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อขออนุมัติดำเนินการวิจัยหรือขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย ในกรณีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะมีอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง เค้าโครงวิทยานิพนธ์ หรือโครงการวิจัย ก็จะเป็นเอกสารสื่อกลางหรือหลักฐานในการพิจารณาอนุมัติหรือกำกับติดตามการดำเนินการเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้หากการดำเนินการวิจัยมีผู้ร่วมรับผิดชอบหลายคน โครงการวิจัยก็จะเป็นเอกสารสื่อกลางที่จะช่วยให้ผู้ร่วมงานวิจัยมีความเข้าใจตรงกัน และสามารถร่วมกันดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จได้ โครงการวิจัยจึงเป็น

ประโยชน์ทั้งต่อนักวิจัย ผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจอนุมัติข้อเสนอโครงการวิจัย และผู้สนับสนุนเงินทุนอุดหนุนการวิจัย

โครงการวิจัยจะมีส่วนประกอบตามที่หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษา กำหนดไว้ให้เหมาะสม มีหลักและแนวปฏิบัติในการเขียนเพื่อความถูกต้องตามหลัก วิชาการ ซึ่งนักวิจัยต้องเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการเขียนให้สามารถเขียน โครงการวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ

7. การบริหารจัดการโครงการวิจัย เมื่อนักวิจัยได้วางแผนการวิจัยโดย จัดทำโครงการวิจัยแล้ว จำเป็นต้องดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามโครงการวิจัย ซึ่งต้องมีการบริหารจัดการโครงการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ถ้านักวิจัยไม่สามารถบริหารจัดการโครงการวิจัยให้เป็นไปตามแผนงานวิจัยได้ ก็อาจทำให้การ ดำเนินโครงการวิจัยนั้นล่าช้ากว่ากำหนด และไม่ประสบผลสำเร็จในการทำวิจัย นักวิจัยจึงต้องมีทักษะการบริหารจัดการโครงการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทำการ วิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยควรใช้หลักการสำคัญในการบริหาร จัดการโครงการวิจัย (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2563, น. 181-182) คือ (1) กำหนดเป้าหมาย ของการบริหารจัดการ ให้ชัดเจนว่า หลังเสร็จสิ้นโครงการวิจัยนี้แล้วต้องได้ผลลัพธ์ ที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ ได้รายงานการวิจัยที่มีคุณภาพ และผลงาน วิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (2) ศึกษาวิเคราะห์โครงการวิจัย เพื่อให้เข้าใจ สารสำคัญอย่างชัดเจนและวางแผนการบริหารจัดการโครงการวิจัยให้รอบคอบ (3) วางแผนการบริหารจัดการโครงการวิจัย โดยกำหนดกิจกรรมการวิจัยที่จะต้อง ดำเนินการและกำหนดระยะเวลา รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของนักวิจัยและ ทีมงานวิจัย จัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ และปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการวิจัย (4) ดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการ โดยนักวิจัยจะต้องพยายามดำเนิน กิจกรรมการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ควรกำหนดเป้าหมายของ ชิ้นงาน/กิจกรรมที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา (5) ประสานความร่วมมือผู้เกี่ยวข้อง ทั้งกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย (research participant) ผู้สนับสนุนทุนการ

วิจัย ผู้บริหารหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย และ ทีมงานวิจัย เพื่อให้เกิดพลังความร่วมมือในการดำเนินโครงการวิจัยให้บรรลุเป้าหมาย (6) สร้างทีมงานวิจัยให้เข้มแข็ง ในกรณีที่มีการทำงานวิจัยเป็นทีม หัวหน้าโครงการวิจัยต้องบริหารจัดการทีมงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย วิธีการทำงานและข้อตกลงในการทำงานวิจัยร่วมกัน ให้ชัดเจน ให้การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตรที่ดี (7) กำกับตนเองของนักวิจัย โดยกำหนดเป้าหมายของงานวิจัยที่จะทำและกำกับให้มีความก้าวหน้า และความสำเร็จตามกำหนดเวลาทุกงาน และ (8) รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รับรู้ความก้าวหน้าของงาน และอาจขอรับคำปรึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการบริหารจัดการโครงการวิจัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระยะต่อไปด้วย

8. การนำเสนอผลการวิจัย เป็นการนำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย (research finding) อาจเป็นความรู้ ความจริง องค์ความรู้ หรือนวัตกรรม ซึ่งจะต้องตอบคำถามวิจัยหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้ จะมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การนำเสนอผลการวิจัยอาจนำเสนอรายงานเป็นบทสรุปสำหรับผู้บริหาร (executive summary) บทความวิจัย (research article) เพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารทางวิชาการ หรือนำเสนอในรูปรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (research report) อย่างไรก็ตาม ในการนำเสนอผลการวิจัย มีหลักปฏิบัติคือ ต้องนำเสนอตามลำดับของวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ครบถ้วน ภายในขอบเขตที่ค้นพบเท่านั้น

9. การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย เป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะในการวิจัยแต่ละเรื่อง ต้องใช้ทรัพยากรทั้งงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ความทุ่มเททั้งเวลา สติปัญญา ความรู้ ความสามารถของนักวิจัย หากไม่มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ องค์การหน่วยงานก็ไม่ได้รับการพัฒนาหรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ถ้านักวิจัยมุ่งหวังที่จะศึกษา ค้นหาความรู้ ความจริง และวิธีการ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อได้ผลการวิจัยแล้วไม่ได้นำผลการวิจัยไปใช้ตามเป้าหมายก็ไม่เกิดคุณประโยชน์แต่อย่างใด จะเป็นการวิจัยที่กล่าวกันทั่วไปว่า “เป็นการวิจัยขึ้นหิ้ง ไม่ใช้การวิจัยขึ้นห้าง” กล่าวคือ เมื่อมีการวิจัยแล้วก็จบ และเก็บไว้เฉย ๆ โดยไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ใด ๆ เลย

ผลการวิจัยการศึกษา เป็นผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติการวิจัยของนักวิจัยที่ได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ความเพียรพยายาม ความปรารถนาดีต่อการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวอาจจะเป็นข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุของปัญหาการศึกษา หรือเป็นผลของการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการหรือนวัตกรรมการจัดการศึกษา ซึ่งทำให้ได้ทราบถึงประสิทธิภาพของวิธีการหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยที่ได้จึงมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2560, น. 64-66; 2561, น. 303-305)

9.1 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายทางการศึกษาที่มีคุณภาพ นโยบายทางการศึกษาถือเป็นกรอบทิศทางสำคัญของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ นโยบายทางการศึกษาที่ดีมีประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาจะต้องได้มาอย่างมีเหตุผล และเชื่อว่าจะตอบโจทย์ความต้องการทางการศึกษาหรือมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้จริง จึงต้องเป็นนโยบายที่พัฒนามาจากผลการวิจัย ดังนั้นการวิจัยการศึกษาส่วนหนึ่งจึงเป็นการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังกรณีตัวอย่างผลงานวิจัยที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามอบหมายให้ผู้เขียนและคณะทำวิจัย คือ การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยประเมินผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พิชิต ฤทธิ์จรูญและคณะ, 2550, 2554)

ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ใช้สารสนเทศจากผลการวิจัยดังกล่าวไปจัดทำเป็นนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

9.2 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อการพัฒนาการบริหารการศึกษา ในการบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในเชิงการบริหาร ทุกช่วงระยะเวลาของการบริหาร จึงจะทำให้การบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ข้อมูลสารสนเทศจึงเป็นหัวใจสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ข้อมูลสารสนเทศส่วนหนึ่งจะได้มาจากการวิจัยของครู ผู้บริหารสถานศึกษา หรือนักวิจัยทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศทางการศึกษาเชิงคุณค่าเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การจัดปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ ต่อไป

9.3 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในสภาพจริงของการจัดการเรียนรู้ของครูมักประสบปัญหาการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เช่น ผู้เรียนขาดความพร้อมในการเรียน มีพฤติกรรมและคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ ขาดทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น เมื่อครูวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาดังกล่าวจนทราบแน่ชัดแล้ว จึงได้ศึกษาหาวิธีการหรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เช่น ครูสำรวจหรือสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนแล้ว พบว่า ผู้เรียนไม่ค่อยมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการอ่านหนังสือไม่คล่อง ไม่มีทักษะการอ่านที่ดี ไม่มีสิ่งจูงใจให้อ่าน ครูจึงตัดสินใจจัดกิจกรรมเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เมื่อประเมินผลการ

จัดกิจกรรมแล้วพบว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านดีขึ้น การดำเนินการของครูเช่นนี้แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

9.4 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เป้าหมายสูงสุดของการจัดการเรียนรู้ก็คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน แต่ในสภาพจริงเมื่อครูได้จัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้แล้วมักพบว่า มีผู้เรียนส่วนหนึ่งที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์หรือมีมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่กำหนด ครูจึงต้องทบทวนวิจัยเพื่อค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แล้วใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสะท้อนผลกลับต่อการทำวิจัยเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การวิจัยลักษณะนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หรือการวิจัยในชั้นเรียนของครู

9.5 การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพ

การจัดการเรียนรู้ ปัญหาการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ถ้าครูได้ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของแต่ละปัญหาแล้วก็จะพบว่า มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยทั้งคน วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม เช่น การที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์นั้น อาจมาจากสภาพครอบครัวที่แตกแยก หรือการเลียนแบบตัวอย่างจากสื่อต่าง ๆ การที่ผู้เรียนมีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ อาจมาจากพื้นฐานความรู้ที่ไม่พร้อม วิธีการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ได้ให้การแนะนำช่วยเหลือ อย่างไรก็ตามปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน บุคคลที่มีบทบาทและอาจเป็นสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนก็คือครู เพราะครูเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ถ้าครูได้พยายามปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ โดยการแสวงหาและใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ เมื่อได้ข้อค้นพบจากการวิจัยว่า วิธีการแก้ปัญหาหรือนวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นมีประสิทธิภาพที่สามารถช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนได้ ครูก็ควรจะได้นำไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

สรุป

การดำเนินการวิจัยที่มีคุณภาพและใช้ประโยชน์ได้จริง นักวิจัยจะต้องดำเนินการวิจัยตาม “แก่นของกระบวนการวิจัยการศึกษา” ประกอบด้วย การวิเคราะห์ประเด็นการวิจัย การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การกำหนดคำถามวิจัย การเลือกวิธีวิทยาการวิจัย การออกแบบการวิจัย การจัดทำโครงการวิจัย การบริหารจัดการโครงการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัย และการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยให้คุ้มค่า ดังนั้นนักวิจัยจึงควรดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบตามกระบวนการดังกล่าว ซึ่งคาดหวังว่าจะทำให้ได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

การศึกษาพัฒนามวลมนุษย์

การศึกษาพัฒนามวลมนุษย์
ในที่สุดบ้านเมืองก็เรืองรุ่ง
เพราะผลิตผลคนรู้อยู่ทั่วกรุง
ต่างจะมุ่งทำงานให้บ้านเมือง
ถ้ากลับกันมุ่งมันพัฒนา
แต่เมืองบ้านร้านค้าไม่ได้เรือง
โดยทั้งการศึกษาว่าหมดเปลือง
อันธพาลทั่วเมืองย่อมอัปจนฯ

ที่มา: ศาสตราจารย์ ม.ล. ปิ่น มาลากุล (2545) ความดีนั้นไม่ตาย
กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. น. 24